

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ –
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

REFERENCES

1. Vidpovidaemo na zapytannia [We answer the questions]. *Inclusive education*. Available at: <https://nus.org.ua/questions/vidpovidayemo-na-zapytannya-inklyuzyvne-navchannya/> [in Ukrainian].
2. Inklyuzivna osvita (2010). [Inclusive education]. *Supporting diversity in the classroom*. / Tim Lorman. Dzhohan Deppeler, Devid Kharvi; translation from English. Kyiv: SPD-FO I. S. Parashyn, 296 p. [in Ukrainian].
3. Inklyuzivna osvita v Ukraini: statystychni dati [Inclusive education in Ukraine: statistics.]. Available at: <http://rcpio.ipko.kubg.edu.ua/?p=2953> [in Ukrainian].
4. Kolupaeva, A. (2010). Dity z osoblyvymy potrebamy v zahalnoosvitnomu prostori: pochatkova lanka: putivnyk dlia pedahohiv: navch.-metod. posib. [Children with special needs in the general educational space: primary level: a guide for teachers]. Kyiv, 96 p. [in Ukrainian].
5. Ministr Serhii Shkarlet naholosyv na vazhlyvosti zatverdzhennia Natsionalnoi stratehii rozvytku inklyuzyvnoi osvity na 2021–2031 roky [Minister Serhii Shkarlet stressed the importance of approving the National Strategy for the Development of Inclusive Education for 2021–2031]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/ministr-sergij-shkarlet-nagolosiv-na-vazhlyvosti-zatverdzhennia-natsionalnoi-strategiyi-rozvitku-inklyuzivnoi-osvity-na-2021-2031-roki> [in Ukrainian].
6. Natsionalna stratehiia rozvytku inklyuzyvnoi osvity na 2020–2030 roky [National strategy for the development of inclusive education for 2020–2030]. Available at: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/210719-strategiya-inklyuziya.pdf>.
7. Prosto pro inklyuzivnu osvitu [Just about inclusive education]. Available at: [HTTPS://MON.GOV.UA/UA/PROSTO-PRO-INKLYUZIVNU-OSVITU](https://mon.gov.ua/ua/prosto-pro-inklyuzivnu-osvitu) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.08.2021

УДК 378.141.82

DOI:

*Людмила Зеленська, доктор педагогічних наук,
професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди*

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ –
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

У статті представлено пропозиції щодо формування соціально і професійно значимих мовно-комунікативної компетентності учителя сучасної української школи на прикладі аналізу освітньо-професійної програми “Освітологія”, для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань – освітні, педагогічні науки. Автором через призму нових ролей учителя – коуча, тьютора, ментора, фалісатора – схарактерезовано компоненти мовно-комунікативної компетентності.

Перспективою подальшого розроблення означеної проблеми визначено питання попередження і коригування патернів – стереотипів мовно-комунікативних взаємодій у системі “учитель – учень”.

Ключові слова: *вчитель; гучкі навички; компетентність; коуч; ментор; мовно-комунікативна; освітньо-професійна програма; освітологія; особистість; тьютор; фалісатор.*

Лит. 11.

*Liudmyla Zelenska, Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor,
Professor of the Pedagogy Department,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University*

**LANGUAGE AND COMMUNICATIVE COMPETENCE OF TEACHER – COACH,
MENTOR, TUTOR, FALCITATOR
(on the example of the “Enlightenment” program)**

The article presents proposals for the formation of socially and professionally significant language and communication competencies of teachers of modern Ukrainian schools on the example of analysis of educational and professional program “Education” for students of the second (master’s) level of higher education, field of knowledge – educational, pedagogical sciences.

The author through the prism of components of language and communicative competence: developing new roles of teacher, coach, tutor, mentor, facilitator through workshops close to the realities of future professional activity, the formation of skills to apply, apply acquired knowledge in new situations of uncertainty and problems.

The components of the educational and scientific program from the standpoint of a transdisciplinary model of learning are analyzed. This model involves studying a specific problem in the field of knowledge 01 Education / Pedagogy and creating a project to solve it in a common research space.

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ –
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСИТАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

Cognitive, operational and motivational components of language-communicative competence of a tutor, coach, mentor, facilitator are formed in joint activities: round tables with the participation of stakeholders with the presentation of poster presentations in the field of “Practice learning through research”, guest lectures and speeches. master classes and trainings with well-known coaches, involvement of applicants in the development of educational startups with mentoring. The prospect of further development of this problem identifies the issue of prevention and correction of stereotypes of language-communicative interactions in the system “teacher – student” ability to act in specific conditions and motives to achieve results.

Keywords: teacher; flexible skills; competence; coach; mentor; linguistic and communicative; educational and professional program; osvitology; personality; tutor; facilitator.

Постановка проблеми. Україна і світ змінилися. Змінилися вектори розвитку педагогічної освіти. Сучасний учитель перебуває у зосередді системоутворювальних процесів – глобалізації, інтернаціоналізації, інформатизації. Заклад вищої педагогічної освіти має оперативно реагувати на зміни економіки і ринку праці. Заявлені процеси актуалізували виклики передусім вищою педагогічною освітою, яка є основоположною у творенні нової генерації учителя – коуча, фаліситатора, ментора, координатора персоналізованого розвитку особистості дитини. Такий учитель не більш володіє загальними компетентностями, але й здатний синтезувати академічні і гнучкі компетентності, мотивувати здобувача вчитися упродовж життя [5]. Життєві і професійні практики підтверджують значимість мовно-комунікативної компетентності у цих процесах. Ця група гнучких, соціально значимих компетентностей виразно прослідковується у рекомендаціях втілення Зальцбургських принципів [1].

Аналіз основних досліджень і публікацій. У контексті досліджуваної проблеми актуальні аналітичні міркування і висновки, презентовані у poradniku для вчителя “Нова українська школа” (Н. Бібік, 2017) [7]. Методологічний концепт проблематики цієї публікації узгоджується з концептуальними засадами реформування середньої освіти “Нова українська школа” [4]. Розроблення програми “Освітологія” у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди на процесуальному рівні презентовано у публікаціях Л. Зеленської (2021) [2], В. Ворожбіт-Горбатюк, І. Хижняк (2021) [11]. Цікаві міркування щодо компетентнісного підходу презентовано у наукових працях Т. Пантюк, М. Пантюка, І. Гамерської, Ю. Десиняк (2020) [9], Т. Сорочан (2018) [10]. У публікації Н. Мукан, Л. Дольнікова, С. Кравець (2020) [6] матеріали презентовано такі, що використали для проведення аналогій у підходах вивчення педагогічних дисциплін. Однак багатоаспектність розуміння і динаміка процесуальних аспектів формування мовно-комунікативної компетентності вчителя потребує подальшого її вивчення.

Формування мети статті. Мета статті: конкретизувати компоненти мовно-комунікативної компетентності через призму нових ролей учителя сучасного закладу освіти, визначити сильні сторони і перспективи в створенні формувального середовища на прикладі освітньо-наукової програми “Освітологія” для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань – освітні, педагогічні науки.

Виклад основного матеріалу. Мовно-комунікативна компетентність є системоутворювальною не лише у становленні учителя сучасного закладу освіти. Її значимість важко переоцінити в особистісному і професійному розвитку, збереженні і продукуванні національної ідеї у світовій спільноті. Зміст освітніх програм, що постійно оновлюється в умовах динамічних трансформацій національної освітньої системи, зорієнтовано на формування ключових компетентностей, цінних для життя, таких, що визначають чіткі орієнтири очікуваних результатів навчання. Передусім – це орієнтація освітнього процесу на досягнення результату – сформованості ключових мовно-комунікативних компетентностей.

Традиційно компетентністю визначають складне динамічне утворення, синтез осмислених знань, умінь, особистісних якостей, здатність людини успішно розв’язувати завдання особистісного і професійного розвитку [10]. У такому розумінні змістова частина освітньо-професійних програм підготовки учителя передбачає орієнтир на вироблення у процесі практикумів (наближених до реалій майбутньої професійної діяльності) осмислених умінь і навичок діяти, застосовувати набуті знання у нових ситуаціях невизначеності і проблем (наприклад, у ситуації неповних даних, відсутності чітких причиннонаслідкових зв’язків, дефіциту часу на діагностичні і моніторингові дослідження тощо). Саме тоді створюються умови для включення механізмів компетентності – здатності діяти в конкретних умовах і мотивів досягти результату. В розробленій освітньо-професійній програмі “Освітологія” підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузь знань – освітні, педагогічні науки основний фокус зосереджено на “міждисциплінарний

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ–
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

характер змісту, пріоритет професійних компетентностей в прогнозованих очікуваних результатах навчання, спрямованість на оволодіння фундаментальними та прикладними знаннями у галузі 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки; уміння створювати та впроваджувати новий зміст освіти, новітні методики (технології) навчання; здійснювати моніторинг, експертизу, супервізію, консультування, адміністрування в освіті; проводити дослідницьку роботу й використовувати її результати в інноваційній освітній практиці; набуття навичок комунікації в професійному і науковому спілкуванні” [8].

У змістовій частині презентованої для аналізу освітньо-професійної програми “Освітологія” базисом визначено педагогіку партнерства. Це актуалізує формування освітнього простору на засадах колегіальності, визнання цінностей демократії і паритетності у взаємодії “педагог – здобувач”. Серед особливих ознак програми “Освітологія”, які свідчать про її унікальність, увагу сконцентровано на “фокусування на суспільні запити, сформульовані у Концепції педагогічної освіти, Професійному стандарті “Викладачі закладів вищої освіти”, та актуальні рекомендації і визнані ефективні практики Європейського освітнього простору” [8].

Варто звернути увагу на той факт, що компоненти освітньо-наукової програми (дисципліни, роботи, практика, кваліфікаційна робота) угруповано таким чином, щоб на практиці реалізувати трансдисциплінарну модель навчання, що передбачає вивчення певної проблеми в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка і створення проекту її розв’язання. Група забезпечення освітніх компонентів програми “Освітологія” – це висококваліфіковані фахівці, які здатні забезпечити спільний дослідницький простір для формування мовно-комунікативних та інших груп компетентностей. Зокрема, здобувачі, які виявили бажання опанувати освітньо-професійну програму “Освітологія”, на початку освітньої діяльності мали визначитися із проблематикою магістерських досліджень. Були обрані теми: “Зміст і напрями реалізації супервізії в ЗЗСО” (А. Михайлова), “Формування у здобувачів вищої освіти креативного мислення” (К. Ковічінська), “Засоби формування іміджу викладача закладу вищої освіти” (М. Фендрікова), “Формування навичок soft skills майбутніх учителів у процесі вивчення педагогічних дисциплін” (В. Сугановська). У цих темах презентовано ключові моменти формування мовно-комунікативної компетентності через нові ролі сучасного педагога.

Студентоцентризований підхід, який заявлено в аналізованій програмі як особливу характеристику, передбачає створення умов для реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів, залучення до співпраці у наукових школах та освітньо-наукових лабораторіях університету, мотивування до реалізації альтернативних моделей безперервного професійного й особистісного розвитку, опанування перспективними професіями “андрагог”, “тьютор”, “модератор”, “фасилітатор”, “менеджер електронного навчання” [8]. Ці ролі передбачають спільну діяльність викладачів і здобувачів, долучення до реалізації програми стейкхолдерів на основі взаєморозуміння, єдності інтересів і прагнень. Низка продуктивних активностей в контексті реалізації освітньо-професійної програми “Освітологія” сформована у такий спосіб, щоб синтезувати фундаментальні завдання підготовки педагогів і сприяти їх особистісному прогресу, активувати вербальні і невербальні типи комунікації, створити спільне середовище для ефективного спілкуватися у різних сферах і ситуаціях життєдіяльності в ролі адресанта й адресата. Серед них: круглі онлайн столи за участі стейкхолдерів з презентуванням здобувачами реалізації ідеї навчання через дослідження”, гостьові лекції і мотивуючі виступи стейкхолдерів, майстер-класи і тренінги з відомими коучами, долучення здобувачів до розроблення освітніх стартапів з менторського супроводу. Такі інтерактиви сприяють розширенню практики застосування мовно-комунікативної компетентності у соціально розмаїтому середовищі професійних взаємодій, насичення мовно-комунікативної компетентності осмисленими соціолінгвальними вміннями як здатністю особистості якісно реалізовувати у мовній практиці соціо-культурні, історико-ментальні та професійно значимі імперативи морального світорозуміння.

Значимо тут, що традиційно якість комунікації залежить від розуміння і когнітивного осмислення двостороннього обміну інформацією, результатом якого є взаєморозуміння. Тому формуванню відповідних компетентностей присвячено програми освітніх компонентів “Продуктивна педагогіка”, “Психологія розвитку особистості”, “Актуальні зарубіжні та вітчизняні освітні концепції”, “Філософія освіти”. Виразною особливістю їх змісту є розмаїття форматів зворотного зв’язку, що забезпечує когнітивний компонент мовно-комунікативної компетентності. Як відомо, комунікативна компетентність синтезує внутрішні ресурси, необхідні для

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ –
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

побудови ефективної комунікації у ситуаціях міжособистісної взаємодії. На це зорієнтований зміст освітніх компонент “Адміністративний менеджмент”, “Іноземна мова”, “Основи науково-педагогічних досліджень”, “Освітні вимірювання та педагогічний моніторинг”, “Цифрова дидактика”, “Ліцензування й акредитація освітньої діяльності”.

Навчальні програми освітніх компонент “Супервізія і коучинг в освіті”, “Науково-педагогічна практика”, “Виробнича практика” повною мірою розкривають суть і дають спонуки для відпрацювання на практиці елементів мовно-комунікативної компетентності: здатність встановлювати і підтримувати контакти з іншими людьми із застосуванням ефективних інструментів нетворкінгу, володіння змістовною інформацією та вміння оперувати нею у процесі партнерської взаємодії та досягнення взаєморозуміння.

Мовно-комунікативна компетентність учителя у нових ролях тьютора, коуча, ментора, модератора визначається складовими: когнітивною (фахова обізнаність у сфері вербальних і невербальних мовних кодів); операційною (практичне застосування набутої компетентності в новій професійній чи навчальній ситуації); мотиваційною (моніторинг ставлення здобувача до процесу і наслідків своєї діяльності). Ці складники актуалізують доцільність опору на базові компетентності: читання з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне, креативне та дивергентне мислення, здатність логічно обґрунтувати професійну чи особистісну позицію, ініціативність, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики і відповідально приймати рішення, співпрацювати з іншими людьми. Тому в процесі реалізації освітньо-професійної програми “Освітологія” увагу зосереджено на втіленні рекомендацій і положень Зальцбургських принципів, а саме: забезпечення здобувачеві практичного середовища для організації і проведення оригінального дослідження, правове унормування співпраці стейхолдерів і групи забезпечення освітнього процесу підготовки здобувачів за конкретною освітньо-професійною програмою, неуніверситетська зацікавленість конкретних осіб (моніторинг, спільні зусилля у створенні позитивного іміджу тощо), дослідницька компетентність і відповідність наукового керівника магістерської роботи, забезпечення критичної маси дослідження, підтримка індивідуальних ініціатив здобувача під час навчання і дослідження, інституційна відповідальність за реалізацію ідеї навчання через дослідження, створення структур

(індивідуальні подорожі, грантова, проектна діяльність у межах теми дослідження). Прозора процедура прийому і висока якість нагляду за якістю освітнього процесу і змісту освітніх компонент – основа репутації і конкурентоспроможності освітньо-професійної програми “Освітологія”.

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, в контексті презентованої у цій статті освітньо-професійної програми, групою забезпечення підтримуються ініціативи здобувачів, а саме: ініціатива спільної діяльності в наданні можливості опанування освітньої програми у змішаному форматі із застосуванням технологій дистанційної освіти в ролі тьютора чи асистента викладача на освітній платформі MOODLE, фасилітаційні практики через використання ресурсу сторітеллінгу в міжособистісних комунікаціях учасників освітнього процесу під час науково-практичних конференцій, заохочення до участі в творчих зустрічах з цікавими людьми, спільне опанування практиками успішного коучингу, менторського супроводу, долучення здобувачів до роботи в Осінній школі Сковородинівської академії молодих учених, модератії дослідницьких і творчих проектів, колаборації з Державною службою з якості освіти у Харківській області, Українського центру оцінювання якості освіти (детальніше про ці заходи – на офіційній сторінці кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди [3]).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи викладене у статті, зазначимо, опанування мовно-комунікативними компетентностями сприятиме професійному і особистісному становленню учителя – тьютора, коуча, ментора, фалісатора. На прикладі структури і змісту освітньо-професійної програми “Освітологія” підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, розробленої у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С. Сковороди, проаналізовано сильні сторони і окреслено перспективи формування мовно-комунікативної компетентності вчителя. Сильні сторони названої програми: системний підхід у формуванні освітніх компонент, орієнтування на Зальцбургські принципи у створенні спільного дослідницького простору.

Перспективами подальшої розробки проблеми формування мовно-комунікативної компетентності учителя в контексті нових соціально-педагогічних ролей вбачаємо міждисциплінарні дослідження патернів стереотипів навчально-пізнавальних,

**МОВНО-КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ–
КОУЧА, МЕНТОРА, ТЬЮТОРА, ФАЛІСИТАТОРА
(на прикладі програми “Освітологія”)**

дослідницьких і професійно-презентаційних комунікацій, екологія комунікативного простору сучасного вчителя, когнітивний компонент комунікативної компетентності вчителя, використання ресурсів мовно-комунікативної компетентності вчителя у створенні простору академічної соціалізації здобувачів різних рівнів освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Salzburg II recommendations. European universities' achievements since 2005 in implementing the salzburg principles. 2010 by the european university association/ URL: www.eua.be

2. Зеленська Л. Д., Ворожбит-Горбатюк В. В. Алгоритм моніторингу запитів цільової аудиторії магістерських програм спеціальності “Освітні, педагогічні науки”. *Абітурієнтське середовище періоду глокалізації: шляхи формування та тенденції розвитку*: Матеріали XIX Міжнар. наук.-практ. конф., Харків, 12 лют. 2021 р. Харків: Вид-во НУА, 2021. С.78–81.

3. Кафедра освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г.С. Сковороди. URL: <https://www.kaf-pedagogy-hnpu.com/>

4. Концептуальні засади реформування середньої освіти “Нова українська школа”. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

5. Концепція розвитку педагогічної освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

6. Муқан Н., Дольнікова Л., Кравець С. Вивчення педагогічних дисциплін у контексті освітньої програми “Професійна освіта (комп’ютерні технології)”: формування мотивації студентів. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2020. №5/184. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.223045>

7. Нова українська школа: порадник для вчителя / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ “Видавничий дім “Плеяди”, 2017. 206 с.

8. Освітньо-професійна програма “Освітологія”. URL: http://smc.hnpu.edu.ua/files/Osv%D1%96tn%D1%96_programi/Osvitni_programu_magistr/2021_rik/Osvitologiya.pdf

9. Пантюк Т., Пантюк М., Гамерська І., Десняк Ю. Інновації в освіті: необхідність, сутність, зміст. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2020. №6/185. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.225537>

10. Сорочан Т.М. Підготовка вчителів до реалізації концепції НУШ. *Методист*. 2018. №6. С.4–9.

11. Хижняк І.А., Ворожбит-Горбатюк В.В. Міжуніверситетські комунікаційні заходи як спосіб формування регіонального дослідницького середовища. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов’янськ, 2021. С.5–18. <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/236444/234962>

REFERENCES

1. Salzburg II recommendations (2010). European universities' achievements since 2005 in implementing the salzburg principles. 2010 by the european university association. Available at: www.eua.be [in English].

2. Zelenska, L. D. & Vorozhbit-Horbatiuk, V. V. (2021). Alhorytm monitorynhu zapytiv tsilovoi audytorii mahisterskykh prohram spetsialnosti “Osvitni, pedahohichni nauky” [Algorithm for monitoring the requests of the target audience of master’s programs in “Educational, pedagogical sciences”]. *The entrant environment of the glocalization period: ways of formation and development trends*. Kharkiv, pp.78–81. [in Ukrainian].

3. Kafedra osvitolohii ta innovatsiinoi pedahohiky KhNPU imeni H.S. Skovorody (2021). [Education and Innovative Pedagogy Department, Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University]. Available at: <https://www.kaf-pedagogy-hnpu.com/> [in Ukrainian].

4. Kontseptualni zasady reformuvannya serednoi osvity “Nova ukrainska shkola” (2018). [Conceptual principles of reforming secondary education “New Ukrainian School”]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [in Ukrainian].

5. Kontsepsiia rozvytku pedahohichnoi osvity (2018). [The concept of development of pedagogical education]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian].

6. Mukan, N., Dolnikova, L. & Kravets, S. (2020). Vyvchennia pedahohichnykh dystsyplin u konteksti osvitnoi prohramy “Profesiina osvita (kompiuterni tekhnolohii)”: formuvannia motyvatsii studentiv [The study of pedagogical disciplines in the context of the educational program “Professional education (computer technology)”: the formation of student motivation]. *Youth & market*. Drohobych, no. 5/184. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.223045> [in Ukrainian].

7. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia (2017). [New Ukrainian School]. (Ed.). N. M. Bibik. Kyiv, 206 p. [in Ukrainian].

8. Osvitno-profesiina prohrama “Osvitolohiia” (2021). [Educational and professional program “Education”]. Available at: http://smc.hnpu.edu.ua/files/Osv%D1%96tn%D1%96_programi/Osvitni_programu_magistr/2021_rik/Osvitologiya.pdf [in Ukrainian].

9. Pantiuk, T., Pantiuk, M., Hamerska, I & Desyniak, Yu. (2020). Innovatsii v osviti: neobkhdnist, sutnist, zmist [Innovations in education: necessity, essence, content]. *Youth & market*. Drohobych, no.6/185. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2020.225537> [in Ukrainian].

10. Sorochan, T.M. (2018). Pidhotovka vchyteliv do realizatsii kontsepsii NUSh. [Teacher training for the implementation of the NUS concept]. *Methodist*. No. 6. pp.4–9. [in Ukrainian].

11. Khyzhniak, I.A. & Vorozhbit-Horbatiuk, V.V. (2021). Mizhuniversytetski komunikatsiini zakhody yak sposib formuvannya rehionalnoho doslidnytskoho seredovyscha. [Interuniversity communication activities as a way of forming a regional research environment]. *Teacher professionalism: theoretical and methodological aspects*, Sloviansk, pp. 5–18. Available at: <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/236444/234962>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.08.2021